
VE
RI
TAS

HOLLAND

2239

11

May 18

OVER DE TOESTEMMING VAN ANDEREN TOT HET HUWELIJK.

GEDRUKT BIJ J. J. GROEN TE LEIDEN.

Over de toestemming van anderen tot het Huwelijk.

PROEFSCHRIFT

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD VAN

DOCTOR IN DE RECHTSWETENSCHAP

AAN DE RIJKS-UNIVERSITEIT TE LEIDEN,

OP GEZAG VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

Dr. A. P. N. FRANCHIMONT,

HOOGLEERAAR IN DE FACULTEIT DER WIS- EN NATUURKUNDE,

VOOR DE FACULTEIT TE VERDEDIGEN

op Woensdag 20 November 1889, des namiddags 3 uur,

DOOR

JOHANNES HENDRIK ADRIANUS BOSCH,

GEBOREN TE DJOKJOKARTA.

LEIDEN. — C. KOOYKER.
1889.

7/23/29

AAN MIJNE OUDERS.

INLEIDING.

Als iedere rechtshandeling, heeft ook het huwelijk zijne vereischten; ontbreekt één of meer dier vereischten, dan is het huwelijk nietig. Hoewel we in het algemeen aan het ontbreken dier vereischten nietigheid zouden moeten vastknoopen, heeft onze wet, in afwijking van de gewone regelen, in de meeste gevallen geene volstrekte nietigheid van het huwelijk uitgesproken; het moet nietig verklaard worden.

Naast de vereischten, kan men ook van de beletselen des huwelijks spreken; ook in geval het huwelijk, niettegenstaande bestaande beletselen gesloten is, moet het nietig verklaard worden. Vereischten en beletselen grijpen in elkander; het niet-bestaan van beletselen kan men een vereischte tot het huwelijk noemen.

Een der vereischten nu tot het aangaan van een huwelijk is in sommige gevallen de toestemming van anderen; zoodanige toestemming te erlangen kan soms noodzakelijk zijn, willen personen een wettig huwelijk aangaan. Doch niet in even sterke mate bestaat voor een iegelijk die noodzakelijkheid; wij moeten ook hier, als bijna overal, onderscheid maken tusschen meerderjarigen en minderjarigen, en bij beide categorieën dient tevens in aanmerking genomen te worden, of de kinderen van wettige dan wel van onwettige geboorte zijn.

Ik stel mij voor in de volgende bladzijden na te gaan, in hoeverre al die personen de toestemming van anderen tot het aangaan van een wettig huwelijk behoeven, en bij dit onderzoek dient onderscheid gemaakt te worden tusschen minderjarigen en meerderjarigen en tevens moet men bij beide afdeelingen letten op het verschil, dat er in het vereischte van toestemming bestaat voor natuurlijke en voor wettige kinderen.

Over de toestemming van anderen tot het huwelijk.

Behalve dat door het huwelijk een band ontstaat tusschen echtgenooten, schept het ook eene betrekking tusschen de ouders en hunne kinderen. Is ook al het huwelijk de hoofdbron der betrekkingen tusschen ouders en kinderen, niet uitsluitend door het huwelijk ontstaan die rechtsbetrekkingen. [1]) Hoewel in het algemeen buiten echt geboren kinderen in natuurlijke betrekking tot hunne ouders staan, kent de wet daaraan geen rechtsgevolgen toe; eerst door de erkenning worden burgerrechtelijke betrekkingen geboren tusschen het kind en zijnen vader of zijne moeder. [2])

---

[1]) Mr. R. van Boneval Faure, Handleiding I. bl. 135.

[2]) Asser en v. Heusde I, pag. 319.
Diephuis V, bl. 129, 131.
Land I, bl. 300.
B. W. 335; Burg. Wetb. v. Ned. Indië 280.

In het Oud-Hollandsche recht gold het principe, reeds bij de Romeinen gehuldigd, dat ten aanzien van de moeder, de natuurlijke kinderen met de wettige werden gelijkgesteld. [1]) Eenige uitzonderingen bestonden voor hen in de erfopvolging, welke bijzondere bepalingen ook èn in het Wetboek Napoleon ingericht voor het Koninkrijk Holland [2]) èn in het Ontwerp 1820 [3]) gemaakt werden.

Uit den Code blijkt, dat eerst door de erkenning rechtsbetrekkingen ontstaan tusschen hen en hunnen vader en hunne moeder.

Ook ons artikel 335 B. W. bepaalt, op het voetspoor van den Code Napoleon, uitdrukkelijk, dat door het erkennen van een natuurlijk kind burgerlijke betrekkingen geboren worden tusschen dat kind en zijnen vader of zijne moeder. Het kind geldt nu rechtens als kind van dien vader of die moeder, die de erkenning deed; en wat dit volgens de wet meebrengt heeft ten hunnen aanzien slechts, toepassing. De erkenning van één hunner doet niets voor den ander af. [4])

---

[1]) Asser en van Heusde I, bl. 318 en aldaar aangehaald de Groot II, 27, § 28 en Bynkershoek: Quaest. Jur. Priv III, CXI.

[2]) art. 260 Wetb. v. Holland.

[3]) art 538 Ontw. 1820 juncto 1979 en volgend.

[4]) Diephuis V, bl. 129.

Zoo hebben natuurlijke, erkende, minderjarige kinderen de toestemming tot het aangaan van een huwelijk noodig van den vader of de moeder, als zij door hen erkend zijn. Zijn ze door beiden erkend, dan hebben ze, eerst indien de vader overleden is of in de onmogelijkheid verkeert om zijnen wil te verklaren, de toestemming der moeder noodig.

Eene bijzondere bepaling is er in het Burgerlijk Wetboek voor Nederlandsch-Indië opgenomen voor het geval de moeder behoort tot de Inlandsche of daarmee gelijkgestelde bevolking; is dit toch zoo, dan wordt de toestemming van den Raad van Justitie vereischt. De Raad beslist hierover, na verhoor van het Openbaar Ministerie, zonder vorm van proces en zonder dat hooger beroep toegelaten is. [1])

Zijn de ouders, voor zooverre zij erkend hebben, overleden of zijn zij niet in staat hunnen wil te verklaren, dan treedt de toestemming der grootouders daarvoor niet in de plaats, omdat, zooals boven reeds gezegd is, de erkenning slechts eene rechtsbetrekking schept tusschen het kind en zijnen vader of zijne moeder. In zoodanig geval is de toestemming van den voogd

---

[1]) B W. v. N.I art. 39 juncto art. 40.

en toezienden voogd vereischte [1]). Mochten deze beiden of één van beiden die weigeren, dan kan de kantonrechter verlof tot het sluiten van het huwelijk geven, behoudens hooger beroep op de Rechtbank, die, na verhoor van de tegenpartij en van het Openbaar Ministerie, bij eindbeslissing het verlof zal geven of weigeren.

Ook zij, die niet erkend zijn en die dus in juridieken zin geene ouders bezitten, behoeven toestemming en wel die van hunnen voogd en toezienden voogd en bij gebreke daarvan, kan de kantonrechter, op den voet als boven, het verlof tot het sluiten van het huwelijk verleenen.

In het Fransche recht geldt voor dit alles eene eenigszins afwijkende bepaling; in bovengenoemde gevallen zal, volgens art. 159 C. C. het kind geen huwelijk mogen aangaan »qu'après avoir obtenu le consentement d'un tuteur ad hoc, qui lui sera nommé." De woorden van den Code zijn uitdrukkelijk; en terecht merkt MARCADÉ in zijn »Cours de droit civil" I, pag. 407 op: lors donc, que cet enfant aurait déjà un tuteur,

---

[1]) Art. 41 B. W. v. N. I. zegt: Natuurlijke, doch niet erkende kinderen, of degene die, na erkenning, hunnen vader en hunne moeder hebben verloren, of wier ouders buiten de mogelijkheid zijn hunnen wil te verklaren, kunnen, zoolang zij minderjarig zijn, geen huwelijk aangaan zonder toestemming van hunnen voogd en de Weeskamer etc.

il en faudrait néanmoins nommer un exprès à cette fin." Ook kan de voogd, dien het kind reeds mocht bezitten, speciaal gemachtigd worden om toestemming tot het huwelijk te geven [1]).

De benoeming van den voogd geschiedt in het Fransche recht door den »conseil de famille"; doch uit welke personen zal nu in dit geval deze familieraad bestaan? Eenstemmig in hun antwoord zijn hier DURANTON en MARCADÉ, waar ze in dit geval den familieraad samengesteld willen zien uit zoodanige personen »ayant eu des relations d'amitié avec le père ou la mère: ou si l'enfant n'a pas été reconnu, de personnes connues pour l'intérêt, qu'elles portent à cet enfant"; want bloedverwanten in juridieken zin bezit het natuurlijke kind niet.

In het algemeen hebben wij gezien, dat ook ten opzichte van de toestemming tot het huwelijk, het principe blijft heerschen, dat eerst door de erkenning, hetzij eene vrijwillige, hetzij eene gedwongene, de natuurlijke verhouding, die er tusschen het kind en zijne ouders bestond, overging in eene privaatrechtelijke betrekking tusschen hem en zijnen vader of zijne moeder, die hem erkend heeft. Door die erkenning ontstaat

---

[1]) DURANTON II, 116.

geene verdere betrekking tusschen het kind en de bloed- of aanverwanten zijner ouders en juist dit laatste is het groote verschilpunt in het vereischte van toestemming tot het huwelijk voor natuurlijke, erkende kinderen en wettige, minderjarige.

Door het huwelijk toch ontstaan niet alleen rechtsbetrekkingen tusschen ouders en kinderen — daardoor wordt het huisgezin, de familie in engeren zin gevormd; — maar worden ook betrekkingen geboren tusschen stamouders en afstammelingen en ook tusschen deze onderling — de familie in ruimen kring. De kinderen dus, uit een wettig huwelijk gesproten, komen èn tot de stamouders van hunnen vader èn tot die hunner moeder in betrekking, want deze, hoewel een huwelijk aangaande met iemand van een ander geslacht, blijft tot hare familie behooren en doet in deze betrekking hare kinderen en afkomelingen deelen [1]). Ook waar het de toestemming tot een huwelijk geldt, worden om bovengemelde redenen de grootouders van het minderjarig, wettig kind gekend.

In het Kanonieke recht was, zooals LAURENT in zijn »Principes de Droit Civil" aanteekent, de toe-

[1]) v. BONEVAL FAURE, Handl. I, bl. 57.

stemming van den vader en de moeder niet noodzakelijk voor de geldigheid van het huwelijk, zelfs indien de kinderen nog minderjarig waren; doch deze regel, gehuldigd door het Concilie van Trente, gold in Frankrijk niet. Het was daar den priester ontzegd een huwelijk in te zegenen, indien hem niet bleek van de toestemming der ouders, voogden of curators »sur peine d'être punis comme fauteurs du crime de rapt." In zijn »Lehrbuch des katholischen und evangelischen Kirchenrechts" stelt RICHTER de zaak echter eenigszins anders voor. Volgens hem rustte op de kinderen wel de zedelijke verplichting om de bewilliging der ouders, grootouders, voogden en bloedverwanten te vragen, zonder dat echter het ontbreken dier toestemming als grond tot nietigheid van het huwelijk te beschouwen was. [1]) Zoo althans was 't gesteld vóór de hervorming. Het Concilie van Trente verordende slechts dit op straffe van nietigheid, dat partijen hunnen wil, om elkander tot man en vrouw te nemen, zouden te kennen geven voor den parochie-priester met minstens twee getuigen. [2])

---

[1]) cf. RICHTER-DOVE-KAHL „Lehrbuch des Kirchenrechts" bl. 1069.
[2]) vgl FOCKEMA ANDREAE „Bijdragen t. d. Nederl. Rechtsgeschiedenis" I, bl. 71.

Ik sprak zooeven, dat reeds onder heerschappij van het Kerkelijk recht op de kinderen de zedelijke verplichting rustte de toestemming hunner ouders te vragen, en inderdaad, daar zijn redenen te over, ook in het belang der kinderen, die het niet wenschelijk maken, dat zij zonder toestemming hunner ouders een huwelijk aangaan. Tijdens hunne minderjarigheid niet in staat eenige handeling te verrichten, niet kunnende beschikken over hun vermogen, zou het mogelijk zijn, dat zij over zulk een gewichtig iets als het huwelijk, zonder hunne ouders er in te kennen, zouden kunnen beslissen? Neen, kinderen op dien leeftijd kunnen nog niet het gewicht dier handeling beseffen; dat gemis aan voldoend inzicht moet men aanvullen en de ouders eene stem in het nemen van zoodanig besluit geven.

In ons Oud-Hollandsch recht bestond ook de bepaling »dat Jonggezellen beneden vijf-en-twintig jaren, en jonge Dochters beneden de twintig jaren, hebbende beide hunne Ouders of één van dien in 't leven, niet mogen huwen zonder te doen blijken van hunne bewilliging" en in de Inleiding tot Hollandsche Rechtsgeleerdheid wordt er nog bij aangeteekend »In Hollandia non patris, sed et matris desideratur

consensus. Si tamen dissenterint, magis patris quam matris judicio standum." [1])

In de eerste plaats heeft het minderjarig, wettig kind de toestemming van zijne ouders noodig; zoowel de toestemming van den vader, als die der moeder moet g e v r a a g d worden, v e r k r e g e n behoeft slechts die van den vader te zijn. Weigert de moeder dus hare toestemming, dan wordt het huwelijk niet belet, mits slechts de vader de zijne geve; aan hem is de beslissing. De vader, die de ouderlijke macht uitoefent [2]), die het hoofd der echtvereeniging is [3]), geeft ook in deze den doorslag. »Dans une société de deux personnes, toute délibération, toute décision deviendrait impossible, si l'on n'accordait la prépondérance au suffrage de l'un des associés" zoo spreekt in deze PORTALIS en m. i. terecht. De bestrijding dezer meening door VERDUCHÈNE komt mij om bovengenoemde redenen niet afdoende voor; hij keurt de bepaling af en wenschte bij weigering der moeder de tusschenkomst van den Kantonrechter of van den familieraad ingeroepen te zien. »Pourquoi", zoo vraagt hij, »pourquoi la voix du père est-elle prépondérante?

[1]) vergl. bl 47 en 48.
[2]) art. 335*a* B. W.
[3]) art. 160*a* B. W.

Est-ce qu'une mère n'aime pas ses enfants autant que le père? N'est-elle pas aussi clairvoyante que lui? Nous demandons quelle garantie de bien-être il y a pour les futurs époux, quand la mère croit s'opposer au mariage? Il n'y en a aucune. Le père disant oui et la mère disant non, il n'y a pas de consentement. Il faillait dans ce cas faire intervenir le juge de canton ou le conseil de famille". [1]).

Tegen de PINTO, die in het tweede deel van zijne »Handleiding tot het Burgerlijk Wetboek" van meening is, dat het voor de moeder vernederend is hare toestemming te vragen, die toch overbodig blijkt te zijn, wordt zeer terecht opgemerkt, dat het van zeer groot belang is, wanneer het kind met zijne beide ouders beraadt, moge ook al de meening van den vader, als hoofd van het huisgezin, het zwaarste gewicht in de weegschaal leggen [2]).

Het vragen van de moeder geheel weg te doen vallen, zooals het nieuwe Ontwerp B.W. [3]) het voorstelt, zou zeer zeker haren invloed op de beslissing des vaders niet vergrooten en zij minder dan ooit dat hooge standpunt

---

1) VERDUCHÈNE I, pag. 97.
2) ASSER en v. HEUSDE I, bl. 151.
3) cf. LAND I, bl. 67, noot 2.

in het huwelijksleven innemen, welke men zoo gaarne door haar ingenomen zag.

Weigert de moeder hare toestemming of verklaart zij zich niet, dan is de toestemming van den vader voldoende, doch op hem rust dan de verplichting te verklaren, dat hare toestemming gevraagd is; deze verklaring kan geschieden, hetzij bij de akte van toestemming, hetzij ten overstaan van den ambtenaar van den burgerlijken stand.

De verplichting van den vader om de moeder te raadplegen, wordt in den Code [1]) niet zoo stellig neergeschreven. In art. 148 C.C. wordt slechts gezegd: »en cas de dissentiment, le consentement du père suffit". Hoewel de woorden van den Code eenigszins onduidelijk zijn, zullen wij echter ook daar moeten aannemen, dat de toestemming der moeder gevraagd behoort te worden; want eerst in geval van »dissentiment" is de toestemming van den vader voldoende. doch hoe wil er van »dissentiment" sprake zijn, indien der moeder haar gevoelen niet gevraagd is? [2]).

Buiten twijfel is onze wet juister in hare woordenkeuze

---

[1]) Marcadé I, pag. 390.
Duranton II, n°. 77, note 2.
Zachariae (Aubry & Rau) V, pag. 72.

[2]) Duranton II, 77, note 2; Marcadé I, pag. 391 ad art. 143.

geweest en heft zij de tegenstrijdigheid van den Code op. Dáár toch staat uitdrukkelijk aan het einde der 2de alinea van art. 148 te lezen: »ils ne peuvent contracter mariage sans le consentement de leurs père et mère"; logisch zou hieruit moeten volgen, dat, bij gebreke van toestemming van één van beiden, de voltrekking van het huwelijk onmogelijk wordt; doch dit is niet het geval; de volgende woorden zijn: »en cas de dissentiment le consentement du père suffit".

Onze wetgever gaat van een ander beginsel uit, m. i. een beter principe: niet de toestemming van beide ouders wordt vereischt, terwijl de wilsverklaring van één — met name van den vader — voldoende is; de kinderen behoeven slechts de toestemming van beide ouders te verzoeken; beiden behoeven zij niet toe te stemmen, de beslissing berust bij den vader [1]).

Eerst bij gebreke van den vader, hetzij hij overleden is, hetzij hij zich in de onmogelijkheid bevindt om zijne toestemming te verleenen, is die der moeder een vereischte. Staat deze bepaling ook al uitdrukkelijk in de wet genoemd, zulks is niet het geval ten aanzien van de moeder. Analogice zullen wij echter ook moeten aan-

---

[1]) Asser § 46.

nemen, dat, indien de moeder gestorven is of niet in staat zich te verklaren, de toestemming van den vader voldoende is. Te eerder zullen wij hiertoe mogen beslissen, wanneer wij de duidelijke bepaling van den Code in aanmerking nemen, welke uitdrukkelijk zegt: »Si l'un d'eux est mort ou s'il est dans l'impossibilité de manifester sa volonté, le consentement de l'autre suffit"[1]).

Wij hebben gezien hoe, indien vader en moeder leven, de toestemming van den vader een vereischte is, die der beide echtgenooten gevraagd moet worden; een aanzienlijk verschilpunt met het vereischte van toestemming voor natuurlijke, erkende kinderen. Dáár toch behoeft het kind de toestemming der moeder zelfs niet te vragen; het vragen en verkrijgen van die des vaders is voldoende.

In den Code zijn de bepalingen voor de meerderjarige, wettige kinderen toepasselijk verklaard op »les enfants légalement reconnus";[2]) doch bij ons bestaat er verschil. Deze afwijkende bepaling in ons Burg. Wetboek heeft hare goede reden; het motief als bij minderjarige, wettige kinderen bestaat hier niet; eene bespreking van de belangen van het kind met zijne beide ouders,

---

[1]) art. 149 C. C.
[2]) art. 158 C. C.

daarop stelt hier de wetgever geenen prijs; de ouders kunnen toch òf beiden òf één van beiden met iemand anders een huwelijk hebben aangegaan, ook leven zij misschien afzonderlijk; een en ander kan eene raadpleging met de natuurlijke moeder onraadzaam en ongepast maken. [1]) Bij wettige kinderen komt zulks niet voor en bestaat er dus geen bezwaar aan de moeder eene raadgevende stem in de behartiging der belangen van haar kind te geven.

Vermeldden wij zooeven dat, indien één der beide ouders gestorven was, de consensus van den ander voldoende was, ook de onmogelijkheid om zich te verklaren, heeft dit, wij zagen 't reeds, tot gevolg. Hoe die onmogelijkheid om zich te verklaren onstaat, hangt van omstandigheden af; zij kan ontstaan door krankzinnigheid; ziekte, welke onmogelijkheid tot verleenen van mondelinge of schriftelijke toestemming ten gevolge heeft; onder curateelestelling; afwezigheid. Hoe zullen wij moeten beslissen als wegens verkwisting de onder curateelestelling is uitgesproken? Ook in zoodanig geval zal de onmogelijkheid om zijnen wil te verklaren moeten aangenomen worden. Zelf heeft de verkwister toestem-

---

[1]) Asser § 50.

ming tot het aangaan van een huwelijk noodig; dat hij dus toestemming zou kunnen geven zou vrij wel eene ongerijmheid zijn. [1]) Over afwezigheid zij dit opgemerkt: waar afwezigheid geleid heeft tot eene verklaring van vermoedelijk overlijden, daar kunnen wij onmogelijkheid om zich te verklaren aannemen; maar zonder die verklaring van vermoedelijk overlijden kan men toch wel zich het geval denken, dat die niet-mogelijkheid om zich te verklaren kan bestaan, nl. in het geval iemand, wiens toestemming noodig is, zijne woonplaats heeft verlaten, zonder dat men weet waar hij zich ophoudt en op zijne spoedige terugkomst niet te rekenen valt.

Het vereischte van toestemming voor minderjarige kinderen vloeit uitsluitend voort uit de ouderlijke macht, vandaar dat, waar de vaderlijke macht verloren gaat, zooals bijvoorbeeld daar, waar verlies van zekere rechten, in casu de vaderlijke macht, het gevolg is van eene rechterlijke uitspraak, men ook mag aannemen, dat de bevoegdheid om toestemming te geven is verloren gegaan. [2])

Men zal nu vragen, hoe zal men de dood, hoe de gevallen, waarin onmogelijkheid om zich te ver-

---

[1]) Diephuis IV, bld. 44.
[2]) art 28 en volg. S r.

klaren moet aangenomen worden, hoe zal men dat alles constateeren. Hoewel de wet hierover niet spreekt, zullen wij toch moeten aannemen, dat van den dood zal blijken door de daarvan opgemaakte akte; bij gebreke daarvan, door eene akte van bekendheid of ook door eene beëedigde verklaring van den aanstaanden echtgenoot, dat hij zich geene akte van overlijden heeft kunnen verschaffen. Een en ander volgens de bepalingen van art. 128 B. W.

Tot bewijs der curateele kan dienen het vonnis waarbij de curateele is uitgesproken.[1]) Dit is ook de meening van gezaghebbende Fransche schrijvers als MARCADÉ[2]) en DURANTON;[3]) de eerste zegt naar aanleiding hiervan: »Quand un des parents est interdit, soit par imbécilité, démence ou fureur, soit par suite d'une condamnation judiciaire, le jugement d'interdiction sera une preuve évidente de l'impossibilité, non pas reélle, mais légale, où il est de manifester sa volonté, puisque l'interdiction le rend, aux yeux de la loi, incapable d'avoir une volonté."

Nu kan zich echter het geval voordoen, dat de per-

---

[1]) cf. DIEPHUIS IV, bld. 45.
[2]) voy. MARCADÉ I, pag. 393.
[3]) voy. DURANTON II, 84.

soon, wiens toestemming noodig is, krankzinnig is, doch nog niet onder curateele gesteld is. In zoodanig geval dienen wij te onderscheiden. Indien de persoon lucida intervalla heeft, kan men eigenlijk niet spreken van de onmogelijkheid om zijnen wil te uiten; men kan dan van zulk een oogenblik gebruik maken, teneinde zijne toestemming te erlangen. Indien echter de ziekelijke storing zijner verstandelijke vermogens van dien aard is, dat men daarbij geen helder oogenblik kan waarnemen, zal men er toe moeten besluiten, dat, na vaststelling van den toestand des persoons, de toestemming door hem niet gegeven kan worden.

Hoe scherpzinnig deze onderscheiding ook moge wezen, in de toepassing zullen zich dikwijls moeielijkheden voordoen; niet altijd is met voldoende zekerheid vast te stellen, dat, in een gegeven moment, zulk een persoon ten volle zijn verstand heeft; liever ga ik dan ook mee met hetgeen DURANTON aanraadt te doen: »Il serait plus prudent et plus conforme aux principes de faire prononcer l'interdiction que de lui faire donner son consentement aux mariage de l'enfant. Souvent sans doute, il répugne à la famille de provoquer l'interdiction de son chef, lorsque son état moral n'est pas tel qu'il le porte à faire des actes qui lui soient

préjudiciables; et il pourrait arriver aussi que les retards occasionnés par l'instance en interdiction fissent manquer un mariage avantageux. Mais si ces inconvéniens ne sont pas sans quelque gravité, d'autre part aussi il répugne à la raison de voir donner un consentement dans un acte solennel par un individu entièrement depourvu de discernement et de volonté." [1])

Is de persoon vermoedelijk overleden verklaard, dan zal zonder twijfel het vonnis, dat die verklaring inhoudt, tot bewijs daarvan dienen.

Moeielijker is het te bepalen, hoe er gehandeld zal worden, ingeval de persoon, wiens toestemming vereischt wordt, nog niet vermoedelijk overleden verklaard is, maar toch zijne afwezigheid van dien aard is, dat men zijne toestemming onmogelijk kan vragen b.v. indien hij zijne woonplaats heeft verlaten, zonder dat men weet waar hij zich ophoudt en op zijne terugkomst niet te rekenen valt. Wat in zoodanig geval te doen?

Wij hebben hier twee gevallen te onderscheiden: de moeder heeft de gemeenschappelijke woonplaats verlaten; in dat geval heeft er geene afwijking van het gemeene recht plaats; de ouderlijke macht wordt gedurende het

---

[1]) Duranton II, n°. 85.

huwelijk alleen door den vader uitgeoefend. Maar indien nu de vader zijn domicilie verlaten heeft, zonder dat men weet waar hij zich ophoudt, zonder dat op zijne terugkomst te rekenen valt, „zonder dat hij", zooals art. 552 B.W. het uitdrukt, »orde op zijne zaken heeft gesteld", dan zal de moeder de vaderlijke macht uitoefenen. Hoewel dit nog eens nadrukkelijk in art. 552 B.W. gezegd wordt, is deze bepaling inderdaad geene afwijking van het gewone recht; reeds in art. 355 al. 2 staat te lezen: »Indien de vader daartoe — de uitoefening der vaderlijke macht — buiten de mogelijkheid is, wordt hij door de moeder vervangen".

De bepaling had men niet behoeven te herhalen, ware het niet dat daaraan iets nieuws bijgevoegd was. Wij lezen aan het slot van art. 552: »De bloedverwanten of aangehuwden van den afwezigen vader kunnen zich daartegen, i. e. tegen de uitoefening der ouderlijke macht door de moeder bij den Kantonrechter verzetten, die alsdan, behoudens beroep aan — lees op — de arrondissements-rechtbank, uitspraak doet" [1]).

---

[1]) Het Burg. Wetboek voor Ned -Indië kent eene eenigszins afwijkende bepaling. Art 496 laatste alinea zegt: „De bloedverwanten of aangehuwden van den afwezigen vader kunnen zich daartegen bij den Raad van Justitie verzetten, welke alsdan in hoogste ressort uitspraak doet".

Volgens ASSER § 323 is deze toevoeging eene »zeer heilzame beperking", medebrengende, dat de bloedverwanten en aangehuwden tegen de uitoefening der vaderlijke macht door de moeder kunnen opkomen: bijvoorbeeld, indien deze de belangen van den minderjarige verwaarloost; doch èn Prof. OPZOOMER èn Prof. DIEPHUIS toonen aan, dat men alleen te denken heeft aan een verzet tegen de uitoefening der rechten van den man of der ouderlijke macht door de moeder in het algemeen, niet aan een verzet tegen bepaalde handelingen. Het woord »daarentegen" in ons artikel kan onmogelijk op iets anders zien, dan op het geheele optreden der vrouw in de plaats van haren afwezigen man [1]). Het gevolg van het verzet kan wezen, dat de Kantonrechter nu zal moeten beslissen, of de vrouw dat recht al dan niet zal behouden. Mocht nu de Kantonrechter uitspreken, dat zij het niet zal behouden: wat zal daar dan het gevolg van wezen? OPZOOMER is van meening, dat in zoodanig geval een voogd voor den minderjarige zal benoemd moeten worden, »omdat de vrouw, die niet kan handelen, schijnt gelijk te moeten staan met de vrouw, die niet bestaat, in

---

[1]) OPZOOMER II, bl. 615.
DIEPHUIS V, bl. 285.

welk geval art. 554 het benoemen van een voogd voorschrijft [1]).

Het komt mij echter eenigszins vreemd voor, eene vrouw, wier recht hier zoo uitdrukkelijk gewaarborgd is, wier bestaan zoo op den voorgrond staat, om die vrouw als niet bestaande te beschouwen. Terecht merkt dan ook Prof. DIEPHUIS hiertegen op »dat hier geen sprake kan zijn van eene vrouw, die niet kan handelen, vóór dat de uitspraak, die op het verzet kan volgen, haar in dien toestand heeft gebracht; die toestand kan dus geen grond der uitspraak zijn" [2]).

Stel het geval, dat de man overleden is, dan zou de vrouw voogdes zijn; doch de voogdij betreft dan alleen het beheer over de goederen en de vertegenwoordiging van den minderjarige, terwijl de zorg voor den persoon een gevolg is van de naast de voogdij voortdurende vaderlijke macht [3]); dit alles valt nu in één hand, in die der moeder-voogdes, die zonder dat de verwanten of aangehuwden het kunnen beletten, dit kan worden. Is dit zoo. hoe kan haar dan bij het leven de zoo goed als onschendbare macht ontzegd worden, die haar volgens

---

1) OPZOOMER II, bl. 615.
2) DIEPHUIS V, bl. 259
3) Mr. R. VAN BONEVAL FAURE Handl. I, bl. 154.

de wet mede toebehoort, die zij nu ook, bij gebreke van den man, uitoefent?

Eerst dan, wanneer één der ouders afwezig is, nadat de ander is overleden, zal de Kantonrechter bij voorraad in de voogdij voorzien, indien de langstlevende — thans afwezige — der ouders de voogdij voerde en voor den minderjarige niet heeft gezorgd.

Zijn beide ouders afwezig of overlijdt de een gedurende de afwezigheid van den ander, dan zal de Kantonrechter insgelijks in de voogdij voorzien, indien de kinderen onverzorgd zijn achtergelaten [1]).

Naar aanleiding van dit vraagstuk heerscht er in de jurisprudentie, zooals LAURENT aanteekent, eenige onzekerheid »quand il y a seulement présomption d'absence". [2]). Er zijn er, die meenen, dat, hoewel art. 155 C.C. in de moeielijkheid voorziet in de gevallen, waarin »actes respectueux" gemaakt moeten worden, bepalende, dat eene akte van bekendheid, door den vrederechter afgegeven, voldoende is om de afwezigheid vast te stellen, deze bepaling analogice niet toegepast kan worden daar, waar de vader, geroepen om toe te stemmen, »présumé absent" zou zijn. Er kan toch geene analogie zijn, daar

[1]) v. BONEVAL FAURE Handl bl. 209.
[2]) LAURENT II, 313; MARCADÉ I, pag. 392.

de toestemming noodzakelijk is voor de geldigheid van het huwelijk, terwijl, bij gebreke van akten van eerbied, het huwelijk nietig zou zijn. Zij zeggen: art. 155 laat alleen het huwelijk toe van meerderjarige kinderen, implicite wordt dus het huwelijk verboden van minderjarige; de toestemming van den »présumé absent" is vereischte; indien het kind die toestemming niet kan verkrijgen, moet hij de verklaring van afwezigheid uitlokken of wel, tot zijne meerderjarigheid wachten.

Het argumentum a contrario dier schrijvers moet men echter verwerpen, omdat de Fransche wetgever door de plaatsing van art. 155 aan het einde van een groep artikelen (151, 152, 153, 154 en 155) alleen over meerderjarigen handelende, duidelijk bewijst alleen aan die personen gedacht te hebben, terwijl hij in de artikelen 148, 149 en 150 zich uitsluitend bezighoudt met minderjarige kinderen. Daarenboven wordt in art. 155 C. C. ook nog van de verklaring van afwezigheid gesproken; geldt nu het argument voor het vermoeden van afwezigheid, dan zou het ook moeten gelden voor de »déclaration d'absence" en het minderjarige kind in dat geval zelfs niet met toestemming van de moeder kunnen huwen!

Neen, de woorden der wet zijn duidelijk genoeg.

»L'enfant mineur," zoo spreekt MARCADÉ,[1]) »d'après la loi, ne peut se marier sans le consentement de son père et de sa mère; mais cependant à l'impossible nul est tenu; si donc l'enfant se trouve dans l'impossibilité, non seulement d'obtenir, mais même de demander le consentement d'un de ses parents, il serait absurde d'exiger de lui ce consentement. C'est, selon nous, ce qu'a voulu dire le législateur par ces mots: si l'un des deux est dans l'impossibilité de manifester sa volonté. Lorsque le père est absent, même simplement présumé, peut-on lui demander son consentement? Non. C'est donc le cas d'appliquer l'article. Cette décision sera admise sans difficulté, quand on se rapellera, que les dispositions favorables doivent toujours être entendues de la manière la plus large, favores ampliandi, et que le mariage est vu par le léglislateur avec une telle faveur, que souvent, comme nous le verrons, il déroge aux principes pour le faciliter." Maar hoe nu het geval te constateeren? Daarop geeft LAURENT antwoord:[2]) »S'il est intervenu des jugements en vertu de l'article 112, ils prouveront la présomption d'absence, et par suite l'impossibilité de consentir. S'il

---

[1]) MARCADÉ I, pag. 393. Voy. LAURENT II, 313, pag. 423.
[2]) LAURENT II, pag 423.

n'y a pas de jugement, l'enfant devra s'adresser au tribunal pourque l'absence soit judiciairement constatée."

Aangezien nu toestemming der ouders het gevolg is van de macht hun gegeven, welke macht aan beide ouders is toegekend, doch slechts door den vader als hoofd der echtvereeniging en van het huisgezin wordt uitgeoefend en hij eerst, wanneer hij daartoe buiten mogelijkheid mocht zijn, door de moeder wordt vervangen, moeten wij aannemen, dat de toestemming na den dood van één der ouders, onafhankelijk van de voogdij, van den langstlevenden echtgenoot moet gevraagd worden, zelfs al ware deze langstlevende geen voogd van het kind. [1]) En zoo ook, indien het huwelijk door echtscheiding is ontbonden, zullen wij uit art. 285 Burg. Wetboek moeten concludeeren, dat, hoewel het huwelijk tusschen de ouders ontbonden is, er dus geen sprake meer kan zijn van uitoefening der vaderlijke macht door den vader gedurende het huwelijk, zoowel de vader als de moeder in het algemeen de rechten behouden, die uit de vaderlijke macht voortspruiten. [2])

---

[1]) Arg. art. 95 B. W.; Asser & van Heusde I, bl. 152.

[2]) Diephuis IV, pag. 156.
van Boneval Faure Handl I, bl. 130.
Asser en van Heusde I, bl. 152.

Ontbreken èn de vader èn de moeder van het minderjarige, wettige kind, dan wordt nog, voordat de voogd en toeziende voogd van den minderjarige hierover geraadpleegd worden, de toestemming van iemand anders vereischt.

Ook de grootouders koesteren belangstelling in het huwelijk, dat hun kleinkind zal aangaan; doch niet slechts belangstelling rechtvaardigt dit exceptioneel recht der grootouders, zij kunnen ook belang hebben bij dat huwelijk, in zooverre ook op hen de verplichting kan rusten om dengeen, met wien hun kleinkind in het huwelijk treedt en ook diens kinderen, te onderhouden. Het recht der grootouders is hier een exceptioneel recht, analoog aan de ouderlijke macht; het familiebelang spreekt te veel, dan dat den naasten bloedverwanten in de opgaande linie niet de voorrang zou gegeven worden boven voogd en toezienden voogd. Van de toestemming van verdere bloedverwanten is, niettegenstaande het familiebelang er voor zou kunnen pleiten, geen sprake.

Zoo is, ingeval vader en moeder overleden zijn of beiden in de onmogelijkheid verkeeren hunne toestemming te geven, die van den grootvader van vaderszijde noodig; bij gebreke van den grootvader van vaderszijde,

wordt de toestemming van den grootvader van moederszijde vereischt. Ontbreekt ook deze, dan wordt de toestemming van de grootmoeder van vaderszijde verlangd en bij gebreke van deze, die der grootmoeder van moederszijde. [1])

In de Fransche wetgeving wordt de toestemming vereischt »des aïeuls et des aïeules"; bestaat er tusschen een »aïeul" en eene »aïeule" verschil van gevoelen, dan is de toestemming van den eerste voldoende. Kunnen de bloedverwanten in de twee linies het niet eens worden, dan wordt de toestemming tot het huwelijk geacht verkregen te zijn [2]). Opmerkelijk is het ook, dat in den Code aan de woorden »aïeuls" en »aïeules" volgens de meening van gezaghebbende juristen eene ruimere beteekenis moet gehecht worden [3]). Volgens Marcadé moet men de woorden zoo ruim mogelijk interpreteeren, omdat »partout dans le titre de la Tutelle et dans celui des Successions tous les ascendants à quelque degré qu'ils soient, sont mis dans une classe à part et passent avant les collatéraux. D'ailleurs, le mot »aïeul" est un mot

---

[1]) vergl. art. 93 en 94 B. W en art. 36 en 37 B. W. v N I.
[2]) art. 50 Code Civil.
[3]) Marcadé I ad art. 150; Duranton II, n°. 98; Laurent II, n°. 316; Zachariae (Aubry et Rau) II § 462.

générique, dont ceux de »bisaïeul", »trisaïeul" ne sont que des dérivés, de sorte que ces derniers se trouvent compris dans le premier. C'est ainsi qu' après avoir dit dans l'art. 173 que le droit de former opposition appartient au père, à défaut du père à la mère, et à leur défaut aux aïeuls et aïeules, la loi ajoute dans l'art. 174 C. N. que ce droit passe aux collatéraux à défaut d'aucun ascendant; ce qui prouve que par les mots »aïeul" et »aïeule" on entend tous les ascendants" [1]).

Waarom de Fransche wetgever de minder ruime uitdrukking gebezigd heeft, laat zich waarschijnlijk verklaren door den regel: Statuit lex de eo quod plerumque fit.

Bij ons is de materie hoogst eenvoudig geregeld. De toestemming van telkens één persoon wordt vereischt; geene raadpleging van een ander komt daarbij te pas, eerst bij gebreke van dien één, wordt een ander door omstandigheden nader aangewezen.

De toestemming van den grootvader, achtereenvolgens uit de beide linies, wordt vereischt en bij gebreke daarvan, die der grootmoeder. Het doet er niet toe, of de grootvader voogd over zijn kleinkind is of niet, en terwijl

---

[1]) MARCADÉ I. ad 150.

de grootmoeder volgens art. 436 § 3 B. W. nimmer voogdes van het kind kan zijn, blijven voor den grootvader de bepalingen van de artikelen 93 en 94 B. W. gelden, ook al is een ander voogd [1]).

Van groot gewicht zijn ook de woorden dezer artikelen. Er wordt namelijk gesproken van »bij gebreke van etc."; ongetwijfeld zullen wij deze bewoordingen zoo ruim mogelijk moeten interpreteeren en daaronder ook moeten verstaan en rangschikken de gevallen, waarin één der grootouders in de onmogelijkheid verkeert zijnen wil te verklaren; ook in zoodanig geval wordt de toestemming van den volgenden bloedverwant vereischt. Ontbreken zoowel de vader en de moeder als de grootouders van het kind of zijn zij niet in staat hunnen wil te verklaren, dan kunnen wettige, minderjarige kinderen geen huwelijk aangaan zonder de toestemming van hunnen voogd of toezienden voogd verkregen te hebben [2]); eene bepaling, die niet zoo absoluut luidt als die van de artikelen 92, 93 en 94 van het Burgerlijk Wetboek.

---

[1]) Diephuis IV, bl. 47.

[2]) verg. art. 95 B. W. Art. 38 § 1 B. W. v. N. I. zegt: „.... zonder toestemming van hunnen voogd en de Weeskamer."

Verder zegt art 49 van hetzelfde Wetboek, dat „onder de onmogelijkheid voor ouders en grootouders om toestemming tot het door minderjarigen aangaan van huwelijken te verleenen, nimmer begrepen wordt eene voortdurende of tijdelijke afwezigheid uit Ned. Indië".

Weigeren toch èn voogd èn toeziende voogd of één van beide, dan kan de minderjarige de zaak aan de beslissing van den kantonrechter [1]) overlaten, die het verlof weigert of geeft, na verhoor of oproeping van den voogd en toezienden voogd en van vier binnen het Rijk wonende en meerderjarige bloedverwanten tot den graad van vollen neef [2]) ingesloten; zooveel mogelijk, zullen deze bloedverwanten bij gelijk getal uit de vaderlijke en moederlijke linie genomen worden [3]).

Een klein verschil bestaat en in de samenstelling van

---

[1]) Het Ontwerp 1820 art. 41 juncto art 135 noemde de eenige redenen op, waarom de voogden hunne toestemming zouden kunnen weigeren Onze Wet nam deze bepalingen niet over Verg. noot 3 Diephuis IV, bl. 49.

[2]) De Wet spreekt eenigszins vreemd van „tot den graad van vollen neef ingesloten;" dit is dus de vierde graad. Wij zullen nu ook kunnen aannemen, dat tot die vier bloedverwanten zullen kunnen behooren zoodanige verwanten, die van dien graad zijn. Verg. Diephuis IV, bl. 49, noot 3 en Land I, bl. 69, noot 4

[3]) art. 38 § 2 sqq. van het Burg. Wetboek voor Ned. Indië zegt: „In geval van weigering van beide of van één hunner is de Raad van Justitie, op het daartoe strekkend verzoekschrift van den minderjarige, bevoegd het verlof tot het aangaan des huwelijks te verleenen, nadat de voogd zal zijn gehoord of behoorlijk opgeroepen en de Weeskamer haar gevoelen zal hebben uitgebracht." Dit gevoelen moet met redenen omkleed, schriftelijk worden uitgebracht. „Het verhoor zal, in geval van verren afstand der woon- of verblijfplaats, bij delegatie kunnen geschieden. De bloedverwanten of aangehuwden moeten mede worden gehoord of behoorlijk opgeroepen."

Het aantal bloedverwanten en aangehuwden bestaat uit *vier*, zooveel mogelijk gelijkelijk uit beide liniën; het moeten zijn manspersonen, meerderjarig en in Ned. Indië woonachtig.

dezen familieraad en dien, in zake voogdij, te hooren. Dáár toch worden alleen manspersonen geroepen en bloed- en aanverwanten gelijkelijk. [1]) Wij zullen er dus toe moeten besluiten, dat hier zoowel mannen als vrouwen opgeroepen kunnen worden; wèl bestaat er voor de samenstelling van dezen familieraad dezelfde ratio, doch uitdrukkelijk zegt art 388, dat de bepaling alleen geldt in gevallen »van dezen titel" d. w. z. zaken rakende de voogdij, en dat dus hier, waar voor dit geval de vereischten voor de te hooren bloedverwanten afzonderlijk zijn opgesomd, daarvan de rede niet is.

Bij gebreke van, aan genoemde vereischten voldoende bloedverwanten, die door den kantonrechter kunnen gehoord worden, worden aanverwanten in denzelfden graad, en ook aan de vereischten voldoende, gehoord. Zijn er geen aanverwanten of komen opgeroepen bloed- of aanverwanten niet op, dan beslist de kantonrechter.

Onze wet is in hare bepalingen niet in alle opzichten nauwkeurig. Het geval kan zich toch voordoen, dat vader en moeder — respect. de grootouders — niet in staat zijn hunnen wil te verklaren en er nog geen voogd of toeziende voogd benoemd is; b.v. beide ouders leven

[1]) verg. art. 388 B. W.

en zijn toch niet onder curateele gesteld. Wat in zoodanig geval te beslissen? Met Prof. LAND van meening te zijn, dat eenvoudig voor dit speciale geval een voogd en toeziende voogd zal benoemd moeten worden, die slechts dient om zijne toestemming tot het huwelijk te geven en die dadelijk na het huwelijk weêr kan aftreden, komt mij eenigszins bedenkelijk voor, daar wij toch in aanmerking moeten nemen, dat art. 95 B. W. blijkbaar dit geval niet voorzien heeft. Liever ga ik mee met de meening van Prof. OPZOOMER, om in dit geval ook aan den kantonrechter de beslissing te laten. Volgens Prof. DIEPHUIS, zou er in zoodanig geval geen huwelijk aangegaan kunnen worden, omdat er geene toestemming te verkrijgen is; eene onbillijkheid voor den minderjarige. En waarom ook niet aan den kantonrechter de beslissing gelaten, den kantonrechter, waarop de minderjarige toch, ingeval voogd en toeziende voogd of één hunner toestemming weigeren, hooger beroep heeft?

Beter en practischer is het dan ook, zooals het nieuwe Ontwerp deze kwestie regelt: als er soms geen voogd is, wordt dadelijk door den kantonrechter toestemming gegeven; alle twist over de mogelijkheid om een huwelijk aan te gaan, of alle verschil van meening, wie of de toestemming tot het aangaan van het huwelijk

heeft te geven, zal dan uit de wereld geruimd zijn.

Beroep op den kantonrechter is, zooals wij reeds zeiden, geoorloofd, ingeval de voogd en de toeziende voogd of één hunner zijne toestemming mocht weigeren. De Kantonrechter beslist dan, behoudens het hooger beroep, dat èn de voogd (respect. de toeziende voogd) èn de minderjarige èn de verschenene nabestaanden van zijne beslissing hebben op de Rechtbank [1]) en zulks wel door middel van een verzoekschrift.

Artikel 96 verwijst uitsluitend naar het tweede lid van art. 95, waar alleen gewag wordt gemaakt van het »verleenen" van het verlof door den kantonrechter; het schijnt dus, alsof, in het geval de kantonrechter zijn verlof geweigerd heeft, geen appèl zoude zijn toegelaten. Terecht zegt dan ook OPZOOMER, [2]) dat art. 96 onvolledig is en men eenvoudig had moeten zetten »Tegen de uitspraak van den Kantonrechter zijn etc."

Tegen deze conclusie van Prof. OPZOOMER voert DIEPHUIS o. a het volgende aan: de verwijzing in art. 96 B. W. alleen naar alinea 2 van art. 95 wijst in het algemeen op het geval, dat wegens weigering van den

---

[1]) art. 96 B. W.

[2]) OPZOOMER I, bl. 166, noot 2.

voogd of toezienden voogd of van één hunner de hulp van den kantonrechter is ingeroepen. [1]) Daartegen valt weer op te merken, dat het er al weinig toe afdoet, of de woorden er staan of niet; zij zijn overbodig en art. 96 spreekt van hooger beroep uitsluitend voor het geval de kantonrechter het verlof verleend heeft. [2])

De Code heeft deze materie eenigszins anders geregeld; bij gebreke van de ouders en grootouders, moet de familieraad — conseil de famille — zijne toestemming geven [3]) Dit, in overeenstemming met den grooten invloed, dien dezen conseil de famille in het Fransche recht toegekend is; dáár toch was het ook de familieraad, die ten getale van zes personen, uit de naaste bloedverwanten of aangehuwden van vaders- en moederszijde opgeroepen en voorgezeten door den juge de paix, de voogden benoemde voor den minderjarige, die er geen had.

Bij ons is men langzamerhand terug gekomen op het beginsel om aan die familieraden te grooten invloed toe te kennen. De groote omslag, de kosten, de slechte resultaten, die men van deze in abstracto zoo schoone

[1]) Diephuis IV, bl. 50, noot 3.
[2]) Cf. Land I, bl. 70, noot 1.
[3]) art 160 C. C.

instelling zag,[1]) dit alles leidde er toe om hare macht zooveel mogelijk te beperken; vandaar, dat wij uit den Code niet hebben overgenomen, dat de toestemming van den Conseil de famille noodig zoude zijn.

De voogd en toeziende voogd geven hunne toestemming en waar deze erlangd is, heeft men ook aan de eischen, door de wet gesteld, voldaan. Wij kennen geene zoodanige beperkende bepaling als in het Romeinsche recht, waar de voogd nimmer zijne toestemming kon geven tot een huwelijk van den minderjarigen pupil met hem, zijne kinderen of kindskinderen, voor en aleer de voogdijrekening afgeloopen en het batig saldo was uitgekeerd.[2])

In artikel 108 van het Wetboek Napoléon voor Holland is dat verbod uit het Romeinsche recht overgenomen; verder staat het ook in art. 131 van het Ontwerp 1820.

De opheffing van dat huwelijksbeletsel hebben wij waarschijnlijk te danken aan de ontwikkeling der toeziende voogdij, want bij ons bestaat de bepaling, op het voetspoor van den Code, niet meer[3]). Hooger beroep

---

[1]) DE PINTO II, § 241.
[2]) NAMUR „Cours d'Institutes" I, pag. 93.
[3]) DE PINTO II, § 58.

van de beslissing des kantonrechters is toegelaten op de Rechtbank. Allen, die appèl aanteekenen, hebben hiertoe bij dat rechtscollege een verzoekschrift in te dienen, dat daarop zonder vorm van geding, na verhoor der tegenpartij en van het Openbaar Ministerie, bij eindbeschikking het verlof voor goed zal verleenen of weigeren.

Ware hier het hooren van het Openbaar Ministerie nog niet eens uitdrukkelijk verplichtend gesteld, dan zoude het toch reeds voortvloeien uit de bepaling van art. 324 n°. 6 van het Wetboek van Burg. Rechtsvordering, waar te lezen valt: dat o a. het Openbaar Ministerie zal gehoord moeten worden in de zaken, welke betreffen minderjarigen.

De rechtspraak, die hier de rechtbank uitoefent is eene handeling van voluntaire jurisdictie [1]); of liever, omdat de Rechtbank ook de tegenpartij te hooren heeft, eene handeling van zoogenaamde jurisdictio mixta: alles geschiedt in Raadkamer, ook het hooren van het Openb. Ministerie.

De regeling van dit alles in ons recht verschilt met die in het B.W. v. Ned. Indië, waar geen hooger beroep toegelaten is van de beschikkingen van de Raden van

---

[1]) Mr R. van Boneval Faure „Procesrecht" I, bl. 78

[2]) Faure „Procesrecht" I, bl. 146.

Justitie, welke overigens ook, na verhoor van het Openb. Ministerie en zonder vorm van geding, gegeven worden [1]).

Tot dusverre bespraken wij de gevallen, waarin de minderjarigen de toestemming van anderen behoeven om een volgens ons recht geldig en wettig huwelijk aan te gaan. Ook meerderjarigen hebben in sommige gevallen noodig, dat anderen, willen zij zulk een stap als het aangaan van een huwelijk doen, hen daarin met hunnen raad ter zijde staan. Zeer zeker, wanneer kinderen meerderjarig zijn geworden, zijn ze in het algemeen in staat alle handelingen te verrichten; uitdrukkelijk wordt dit ook in art. 488 C. C. gezegd; maar is dit al zoo, toch mogen wij aannemen, dat het niet van belang ontbloot is, dat die meerderjarige kinderen met hunne ouders, wien zij steeds eerbied en achting verschuldigd blijven, voor het aangaan van een huwelijk, raadplegen.

In het Fransche recht is door art. 488 Code Civil bepaaldelijk te kennen gegeven, dat in alles zij, die meerderjarig zijn, die den leeftijd van 21 jaar bereikt hebben, vrij zullen kunnen handelen, met uitzondering

---

[1]) B W. v Ned.-Indië art. 39.

echter van de beperking in die bevoegdheid, voorkomende in den titel »over het Huwelijk." En inderdaad, gaan wij die beperking na, dan zullen wij moeten erkennen, dat, in het aangaan van het huwelijk althans, de meerderjarige kinderen niet die vrijheid van doen en laten bezitten, die men in het algemeen personen, die den leeftijd van 21 jaar hebben bereikt, heeft willen geven. Het familiebelang en het gewicht der handeling zullen waarschijnlijk de factoren geweest zijn, welke deze restricties in de handelingsbevoegdheid der meerderjarige kinderen hebben gebracht. Zijn in ons recht de beperkingen ook al niet zoo groot, zij bestaan toch. Doch voordat ik overga die beperkingen op te noemen, dien ik een oogenblik mij bezig te houden met eene categorie van personen, die, hoewel in overige zaken met meerderjarigen gelijkgesteld, wat betreft dit punt althans niet met dezen op dezelfde lijn staan. Ik heb hier op het oog hen, wier handelings- en rechtsbevoegdheid in den 17den titel van het Eerste Boek B. W. omschreven wordt; te bespreken de personen, wien door beperkte handlichting worden toegekend bepaalde rechten van meerderjarigheid, kunnen wij veilig achterwege laten, omdat zoodanige personen nooit door die handlichting meerderjarig worden; zij erlangen slechts bepaalde

rechten van meerderjarigheid, de persoon zelf blijft minderjarig en wordt alleen meerderjarig beschouwd met opzicht tot die rechten, welke hem uitdrukkelijk door den kantonrechter, bij het verleenen der handlichting worden toegekend. Die handelingen, waartoe hij bevoegd kan verklaard worden, worden met name in de wet aangewezen, doch in de opsomming, voorkomende in artikel 484 B. W. vinden wij niet, dat hij bevoegd zoude kunnen verklaard worden, om zonder toestemming van anderen een geldig huwelijk aan te gaan.

Aanmerkelijk anders is het gesteld met de tweede categorie van personen, waarvan titel 17, Boek 1 gewaagt; deze zijn de zoodanigen, die bij handlichting meerderjarig kunnen verklaard worden. In tegenstelling met hen, die bepaalde rechten van meerderjarigheid verkregen hebben, zijn deze personen, behoudens de na te noemen twee uitzonderingen, in alle opzichten met meerderjarigen gelijkgesteld. [1]) Deze twee uitzonderingen zijn:

Ten eerste kan hij zijne onroerende goederen niet

---

[1]) art. 478 B. W.; verg. ook B. W. v. Ned. Indië art. 474.
Hoe die meerderjarigverklaring verkregen wordt vergel daarvoor art. 474 en volg. B. W.

vervreemden of bezwaren, dan met toestemming van den kantonrechter zijner woonplaats, indien de Hooge Raad met deze beperking de brieven heeft verleend.

Ten tweede blijft voor hem, tot het aangaan van een huwelijk, noodig de toestemming van ouders en grootouders, volgens de bepalingen van de artikelen 92, 93 en 94 B. W. en deze verplichting blijft voor hem bestaan, totdat hij den vollen ouderdom van 23 jaar heeft bereikt. Wij zien dus, dat de meerderjarig verklaarden in dit opzicht gelijkstaan met minderjarigen.

In het algemeen is het dus zoo ingericht, dat meerderjarigen eenigszins vrijer zijn in hunne bevoegdheid om een huwelijk te sluiten dan minderjarigen, wier gebrek aan juist inzicht in zulke gewichtige belangen aangevuld moet worden door de toestemming, die zij van hunne ouders en grootouders en voogden noodig hebben te erlangen. Doch is dit ook al zoo, dan moet ik toch wijzen op een aanmerkelijk en belangrijk onderscheid, dat er tusschen het Fransche en ons recht bestaat.

Bij ons is de grenslijn, waarop men de toestemming der ouders bepaald als een vereischte tot het huwelijk heeft gesteld, het tijdstip waarop de kinderen meerderjarig zijn geworden, waarop zij den leeftijd van 23

jaren hebben bereikt. Op één geval dien ik echter te wijzen, dat men, ook zonder nog dien leeftijd te bezitten, meerderjarig is, nl. ingeval de toestand van minderjarigheid door het huwelijk eindigt. Reeds oudtijds werd in ons Vaderland dat beginsel gehuldigd en dat in afwijking van het Fransche recht; waar bij art. 476 C. N. den onmondige, die in den echt trad, slechts beperkte rechten verleend werd, is onze wetgever op het oude rechtsbeginsel teruggekomen. Indien nu zoodanig huwelijk vóór den ouderdom van 23 jaren gesloten, ontbonden wordt, heeft deze ontbinding geenen invloed op de eenmaal verkregen meerderjarigheid. [1]) Ook zij behoeven, mochten zij een tweede huwelijk willen aangaan, evenals dengenen, die 23 jaren zijn, de toestemming hunner ouders niet als noodzakelijk vereischte tot het huwelijk, doch moeten die slechts verzoeken.

In den Code is deze materie anders geregeld; dáár wordt de verplichting van toestemming niet gesteld tot het oogenblik, dat de kinderen meerderjarig zullen zijn geworden, doch wordt er voor de dochters en zoons nog eene onderscheiding gemaakt. De eersten behoeven de toestemming slechts tot hunne meerderjarigheid —

---

[1]) art. 385[2] B.W.

t. w. 21 jaren — de vrouw is op dat tijdstip meerderjarig en dat wel zonder eenige beperking, doch de mannen behoeven tot hun 25ste jaar steeds de toestemming van hunne ascendenten; maar ook hier dient onderscheid gemaakt te worden: zijn er ascendenten, dan blijft het vereischte van toestemming voor de mannelijke kinderen bestaan, totdat zij 25 jaren zijn geworden; zijn er geen bloedverwanten in de opgaande linie, dan zijn zij meerderjarig op hun 21ste jaar en hebben zij geene toestemming van noode.

De reden, waarom tusscheu mannen en vrouwen zulk een onderscheid gemaakt wordt, is gebaseerd »sur les développemens plus rapides dans un sexe que dans l'autre: la pudeur et la retenue naturelles du sexe offrent d'ailleurs la garantie que rarement du moins, une fille formera une union contre le gré de ses parens, mais les passions de l'homme sont plus impétueuses, parce qu'il est plus fort et plus audacieux; et puisque la nature ne lui a pas imposé le même frein qu'à la femme, la loi l'a soumis plus longtemps à un pouvoir dont l'amour paternel ne permet pas de supposer l'abus", zoo zegt DURANTON althans [1]).

---

[1]) DURANTON II, n°. 78.

Ziedaar dan in het Fransche recht onderscheid gemaakt tusschen zoons en dochters, waar het geldt de toestemming hunner ouders; doch hebben zij ook al tot aan de meerderjarigheid, genoemd in art. 148 C. C. de toestemming noodig hunner ouders, altijd hebben zij, op welken leeftijd zij ook een huwelijk aangaan, den raad — conseil zooals de Code het zeer juist uitdrukt — hunner ascendenten noodig. Waarom hebben de kinderen steeds dien raad in te winnen. PORTALIS antwoordt hierop: »les mariages sont de toutes les actions de la vie, celles desquelles dépend le bonheur ou le malheur de la vie entière des époux, et qui ont une plus grande influence sur le sort des familles, sur les moeurs générales et sur l'ordre public?" [1]) Men zou daaraan kunnen toevoegen, dat de kinderen steeds eerbied aan hunne ouders verschuldigd zijn [2]).

Het moge waar zijn, dat deze feiten de factoren zijn geweest, die den Franschen wetgever er toe geleid hebben deze verplichting uitdrukkelijk neer te schrijven, met dat al kan ik niet geheel de kracht der motieven inzien. Zonder twijfel, de kinderen zijn hunnen ouders eerbied verschuldigd en op welken leeftijd zij ook ge-

[1]) verg. LAURENT II, 311, pag. 419.
[2]) verg. MARCADÉ I, pag. 390.

komen zullen zijn, steeds blijft die zedelijke verplichting op hen rusten; doch daarom zie ik niet in, waarom de wet hun nadrukkelijk moet voorschrijven hunne ouders altijd en altijd te raadplegen. Men voelt dien zedelijken plicht op zich rusten of voelt dien niet; in het eerste geval zal men ook zonder de uitdrukkelijke bepaling der wet zijne ouders kennen, waar men voornemens is zulk een gewichtigen stap te doen; in het andere geval zal de bepaling der wet geene verhindering zijn, om zelfs tegen den wil der ouders het huwelijk door te zetten. Wat baat het nu deze verplichting uitdrukkelijk neer te schrijven?

In het Romeinsche recht was de toestemming van den pater familias een vereischte voor het huwelijk der kinderen, welken leeftijd zij ook mochten bereikt hebben; het was een gevolg van de patria potestas, die niet, zooals bij ons, een einde nam met de meerderjarigheid, zoodat, indien het huwelijk was voltrokken zonder toestemming van den pater familias, het geen enkel gevolg had. Het was dan geen huwelijk en die kinderen, die er uit voortsproten waren liberi naturales. [1]) En toch was dit beginsel niet volstrekt; de pater familias kon wel kie-

---

[1]) Inst. pr. en § 12 de nuptiis.

zen den persoon, waarmede zijn kind in het huwelijk zou treden, maar het lag niet in zijne macht om zonder reden zijn kind te verhinderen te huwen.

Het Oud-Hollandsch recht regelde de materie eveneens zoo »dat Jonggezellen beneden de vijf en twintig jaren en jonge Dochters beneden de twintig jaren, hebbende beide hunne Ouders of één van dien in 't leven, niet mogen huwen zonder te doen blijken van hunne bewilliging."

Van ouds schijnt echter zoodanig huwelijk, aangegaan met »onbejaarden buiten kennisse en wille der Ouders of Voor-ouders, daar Ouders ontbraken, van de Vrienden en Voogden of immers van de Overheid" strafbaar »maar niet, dat dezelve nietig waren,"

»Dan hiermede is mede bij den Staten ten voorzeiden tijde nader voorzien" zoo voegt DE GROOT er aan toe.

Zijn zij dien leeftijd van 25 jaren (resp 20 j.) te boven, dan moeten »zij, die Ouders hebben hunne Ouders, indien zij het voorgenomen huwelijk wederspreken, ontbieden voor Kerken-dienaars of voor dengenen, die bij de Overheid daartoe zijn gesteld. Diezelve niet verschijnende binnen veertien dagen, nadat hun zelve de wete is gedaan, wordt zoodanig verzuim gehouden voor bewilliging: verschijnende, worden de redenen gehoord en getracht

om 't geschil te vergelijken. Indien zulks niet kan geschieden, zoo wordt bij de wet van de plaatse, met kennisse van zaken, zulks bevolen te geschieden als dezelve oorbaar en redelijk vindt." [1]).

Zoo was de zaak in Holland geregeld door de politieke ordonnantie van 1580, voortbouwende op hetgeen de Nationale Synode van 1578 reeds bepaald had. [2]) In verscheidene provincies werd de leeftijd op 25 jaren gesteld zoowel voor zoons als voor dochters; eene bepaling, die in art. 94 van het wetboek van 1830 overgenomen is.

In ons recht komen in het artikel 99 B. W. twee belangrijke wijzigingen voor van de bepalingen der artt. 151 en 152, die hetzelfde onderwerp in den Code regelen: ten eerste wordt in den Code vereischt het vragen, niet slechts der toestemming — of zooals daar beter gesproken wordt van den conseil — van den vader en de moeder, maar bij gebreke van hen, van die der ascendenten; ten tweede houdt in het Fransche recht die verplichting der kinderen nimmer op; zoolang er nog bloedverwanten in de opgaande linie zijn, rust op de

---

[1]) de Groot, Inl. Holl. Rechtsgeleerdheid 1767, I, 5, 15.
[2]) vergl. Mr. S. J. Fockema Andreae „Bijdragen tot de Nederl Rechtsgeschiedenis" Bundel I, bl. 159.

kinderen den last om bij een »acte respectueux" hunnen raad te vragen.

Deze bepaling, die in het Ontwerp van 1820 in de artikelen 132 en 134 en ook in art. 101 van het wetboek 1830 is overgenomen, heeft bij de herziening verandering ondergaan. Men meende toen, dat zij, die volle 30 jaren oud waren, geene toestemming meer behoefden, behoudens het middel van stuiting, waar daarvoor gronden bestonden. [1])

Bij ons wordt slechts gewag gemaakt van de toestemming der ouders; mochten zij niet in leven zijn of niet in staat zijn zich te verklaren, dan komen verdere bloedverwanten niet meer in aanmerking, grootouders behoeven dan niet meer geraadpleegd te worden.

Wat verder de verplichting aangaat, om steeds, welken leeftijd men ook bereikt mocht hebben, de raadpleging van eenige familieleden voor te schrijven, onze wet gaat niet zoover; bij ons bestaat voor meerderjarige kinderen die verplichting slechts tot hun dertigste jaar.

Zoo hebben dan volgens art. 99 B.W. meerderjarige, wettige kinderen, totdat zij den leeftijd van 30 jaren hebben bereikt, de toestemming te vragen van hunnen

---

[1]) DIEPHUIS IV, bl. 52 noot 3.

vader en hunne moeder, willen zij een huwelijk aangaan [1]). Wij zien dus, vrij in alle mogelijke handelingen is het kind, niettegenstaande zijne meerderjarigheid, nog niet. »Bij eene handeling van zoo groot gewicht als het huwelijk, moet het echter niet geheel onafhankelijk zijn van het gezag zijner ouders, die doorgaans met meer bezadigdheid daarover oordeelen dan jonge lieden, die dikwijls meer aan hunne driften dan aan hun verstand gehoor geven". Dit volgens DE PINTO het motief dezer bepaling. Doch niet zoo streng als bij minderjarige kinderen is het vereischte dier toestemming; onze wet zegt uitdrukkelijk: »de toestemming van hunnen vader en hunne moeder zijn ze verplicht te verzoeken", terwijl voor minderjarige kinderen de toestemming van hunnen vader noodzakelijk is.

De toestemming is voor de eersten geen onmisbaar vereischte meer, door hare weigering kan de voltrekking des huwelijks slechts eenigszins worden vertraagd, niet belet. Ook behoeven meerderjarige, wettige kinderen zich niet neer te leggen bij de weigering hunner ouders, om een huwelijk aan te gaan.

Hebben de kinderen de toestemming van hunnen vader

---

[1]) verg. art. 42 B. W. v. Ned. Indië.

of moeder gevraagd en weigeren deze die te geven, dan kunnen zij de tusschenkomst van den Kantonrechter inroepen. In tegenstelling met art. 95 § 2, waar van het verlof des Kantonrechters gesproken wordt, spreekt ons artikel 99 van het inroepen der tusschenkomst van dien rechterlijken ambtenaar. Dit onderscheid in terminologie laat zich zeer goed verklaren, daar hier het woord »verlof" niet ter plaatse zou zijn, omdat de Kantonrechter niet bij machte is te weigeren; hier komt dan ook geen beroep op de Rechtbank te pas [1]).

Lezen wij de artikelen 99, 100 en volgende, die handelen over de toestemming voor meerderjarigen, na, dan kunnen wij niet ontkennen, dat onze wetgever verre van duidelijk en helder in zijne bewoordingen is geweest. Het staat niet duidelijk vast welke zijne bedoeling in deze zaak is. Gaan wij nu mee met de meening van Prof. OPZOOMER, eene meening die vroeger ook door Prof. DIEPHUIS gedeeld werd, dan zoude hier de vader en de moeder, in tegenstelling met art. 92 B. W. volmaakt op gelijke lijn staan, omdat, waar in art. 92 eene macht is, waarop beroep bestaat, hier van zoodanige macht geene sprake is. Ware in art. 92 de be-

[1]) OPZOOMER I, bl. 166, noot 4.

slissing niet den vader opgedragen, er ware in het geheel geene beslissing geweest. Een beroep op de ouderlijke macht, die door den vader uitgeoefend wordt en die eerst in handen der moeder komt, bij gebreke van den vader, kan niet van gewicht geacht worden, omdat wel het voorschrift, dat minderjarige kinderen tot het aangaan van een huwelijk de toestemming hunner ouders behoeven, een uitvloeisel is van de ouderlijke macht, doch, dat met de meerderjarigheid van het kind, volgens art. 354 B. W. aan de vaderlijke macht een einde gekomen is en dat dus de bepaling, dat kinderen, schoon meerderjarig, toch nog de toestemming hunner ouders moeten vragen, geacht moet worden geen uitvloeisel te zijn der ouderlijke macht, waaraan reeds een einde gekomen is, doch alleen in het belang van het meerderjarig kind is gegeven. [1]) Nu zou er wel geen bezwaar bestaan, dat naar de stem van beide ouders moest worden geluisterd en bij gebreke daarvan, een uitstel van drie maanden noodig was, doch artikel 100 bepaalt uitdrukkelijk, dat indien èn vader èn moeder zouden geraadpleegd moeten worden en de moeder hare toestemming mocht weigeren, na

[1]) Zie het verzoekschrift aan de rechtbank te Amsterdam, voorkomende „Weekblad van het Recht" n°. 5702.

drie weken, de kantonrechter voor zich zal ontbieden den vader en eerst bij gebreke van den vader, de moeder. Het gevolg van die weigering der moeder is alleen de verschijning van den vader en die kan onmiddellijk de weigering der moeder krachteloos maken door zijne toestemming tot het huwelijk te geven. Waar blijft nu de gelijkstelling met man en vrouw? De man is steeds in staat, door zijne toestemming bij de verschijning voor den kantonrechter te geven, het huwelijk te laten doorgaan en op die manier de moeder op den achtergrond te stellen; en waarom ook niet? Waar toch bij de minderjarigheid der kinderen, de toestemming tot het huwelijk bepaald vereischte is, dáár de weigering der moeder geen oogenblik het huwelijk kan tegenhouden, zou hier de weigering eene belemmering veroorzaken! Daarenboven wordt telkens in de artikelen 100, 101 en 103 gesproken »van den vader" of »bij gebreke van dien, van de moeder" en reeds art. 99 B. W. spreekt van den kantonrechter binnen wiens gebied de vader of de moeder gevestigd is. »Men zal dit toch wel niet zoo kunnen opvatten," zoo gaat Prof. DIEPHUIS, die van zijne vroegere meening is teruggekomen, voort, »dat, wanneer vader en moeder eene verschillende woonplaats hebben, het kind tusschen de twee

kantonrechters kan kiezen en aanleiding kan geven, dat zijn vader zal moeten verschijnen voor dien van de woonplaats der moeder."

Nog sterker; artikel 100 doet niet blijken, dat de vader zal moeten verklaren, dat de toestemming der moeder gevraagd is; [1]) het komt alleen aan op de toestemming van den vader en eerst bij gebreke van den vader, op die der moeder. [2]) Wordt den kinderen de toestemming geweigerd, dan kunnen zij de tusschenkomst inroepen van den kantonrechter, binnen wiens gebied de vader of de moeder hunne woonplaats hebben.

Ingeval dus de vader afwezig is, geene bekende woonplaats in het Koninkrijk heeft, zal volgens art. 99 de kantonrechter van het domicilie der moeder moeten tusschenkomen. [3]) In gelijken zin is ook de overweging

---

[1]) Diephuis IV, bl. 54, noot 2.

[2]) Asser en van Heusde I, bl. 154.

[3]) Hoe eenvoudig deze oplossing ook moge zijn, in werkelijkheid ligt er toch eene groote moeielijkheid in. Het geval kan zich toch voordoen, dat de vader afwezig is en men niet weet waar hij zich bevindt; dan zal het ook vrij wel ondoenlijk zijn zijne toestemming te vragen. Bij gebreke nu van den vader, zal men der moeder hare toestemming dienen te vragen. En indien zij die weigert, dan zal volgens art 99 de kantonrechter van het domicilie der moeder moeten tusschenkomen. Doch welke is die kantonrechter? De vader heeft door het bloot afwezig zijn, zijn domicilie nog niet veranderd; daartoe is, volgens art. 75 B.W. noodig: werkelijke woning in eene andere plaats, gevoegd bij het voornemen om aldaar zijn hoofdverblijf te vestigen. Door afwezig

voorkomende in de beschikking van arrondissements-Rechtbank te Amsterdam dd. 9 Mei 1888 Weekbl. n°. 5702, die aldus luidt:

»Overwegende

dat art. 99 B. W. voorziet in het geval, waarin de verzoeker verkeert, door in dat geval het inroepen der tusschenkomst van den kantonrechter, binnen wiens rechtsgebied de vader of de moeder metterwoon gevestigd zijn, voor te schrijven;

dat dus, gelijk in casu, verzoekers vader geene bekende woonplaats binnen het Koninkrijk heeft, alleen de Kantonrechter van de woonplaats der moeder geadieerd kan en moet worden;

dat de juistheid dezer overweging nog bevestigd wordt door de bepalingen van art. 100 B.W.;

dat de Kantonrechter bij gebreke van den vader de moeder voor zich doet verschijnen etc."

---

te zijn nu, heeft hij dat voornemen nog niet te kennen gegeven; volgens streng recht behoudt de vader zijn domicilie en zal de vrouw dientengevolge die woonplaats ook volgen. De kantonrechter van het domicilie des mans zal nu ook die van de woonplaats der vrouw zijn en die judex unicus zal moeten tusschenkomen

'tKomt mij intusschen eenigszins vreemd voor, dat de vrouw, niettegenstaande jarenlange afwezigheid van den man en onbekendheid met zijn verblijf, steeds zijn domicilie zou moeten blijven volgen, een domicilie waarop hij klaarblijkelijk weinig prijs stelt!

In het Fransche recht moest de „conseil" van den vader en de moeder of die der ascendenten, indien vader en moeder overleden waren of niet in staat hunnen wil te verklaren, bij eene »akte van eerbied" gevraagd worden. Wordt na deze akte van eerbied nog niet de toestemming tot het huwelijk verkregen, dan zal zij met tusschenpoos van één maand tweemaal herhaald worden, altijd, indien de zoons nog geen 30 jaren zijn, de dochters den leeftijd van 25 jaren nog niet bereikt hebben. Een maand na de derde akte kan tot het huwelijk overgegaan worden. Na den leeftijd van 30 jaren is ééne herhaling der akte voldoende om een maand daarna, ook zonder toestemming, het huwelijk aan te gaan, zegt art. 153 van den Code. Doch, hoewel de wet daar in het algemeen spreekt »après l'âge de trente ans" en geene onderscheiding als in de vorige artikelen tusschen »fils" en »filles" maakt, zoo zullen wij toch, op grond van het in de artikelen 148 en volgende bestaande onderscheid, moeten aannemen, dat art. 153 ook bedoeld heeft den leeftijd van 30 jaren voor zoons, dien van 25 jaren voor dochters [1]).

---

[1]) artt. 151, 152 en 153 en volg. C. C. voy. Marcadé I, bl. 402, Duranton II, 108.

De akte van eerbied zelve moet aan de verschillende personen beteekend worden op de wijze voorgeschreven in art. 154 C.C.

De »Conseil" van vader en moeder moet gevraagd worden. Wanneer de vader en de moeder in staat zijn hunnen wil te kennen te geven, dan zal de akte èn aan den vader èn aan de moeder beteekend moeten worden. Indien nu in dat geval de vader zijne toestemming geeft, dan zullen verdere »actes respectueux" overbodig zijn, want ook hier geldt de regel »en cas de dissentiment, le consentement du père suffit"; echter blijft op den vader de verplichting rusten om te bewijzen, dat er oneenigheid te dien opzichte tusschen hem en de moeder bestaat [1]). Wanneer zoowel de vader als de moeder weigert, zullen èn aan den één èn aan den ander de akten beteekend moeten worden; zulks is mede het geval, indien beiden buiten staat zijn om toe te stemmen. Is daarentegen één van beiden nog in de mogelijkheid zijne toestemming te geven, dan is dit voldoende en worden de ascendenten nog niet geraadpleegd [2]).

Indien de ouders zijn overleden of niet in staat hunnen

---

[1]) Laurent II, 324.
[2]) Marcadé I, pag. 401, Duranton II, 88.

wil te verklaren, zegt art. 151 C. C, dan moeten de kinderen den »conseil" van hunne aïeuls" en »aïeules" vragen. Zijn er ascendenten van denzelfden graad, dan moeten alle geraadpleegd worden. »Il va sans dire", zoo gaat LAURENT voort, »que s'il y a des bisaïeuls et des aïeuls, l'enfant ne doit demander que le conseil des aïeuls, c'est-à-dire de ceux qui seraient appelés à consentir à son mariage, s'il était mineur de vingt-cinq ou de vingt et un ans."

Ook het geval, dat de ascendent, die de toestemming geven moet, afwezig is, ook dat geval heeft art. 155 C. C. voorzien. Men zal dan toch tot het huwelijk overgaan, maar verplicht zijn het vonnis van afwezigheidsverklaring te vertoonen of bij gebreke daarvan, dit wil dus zeggen, indien men zich in de eerste periode van afwezigheid bevindt, zal volstaan »un acte de notoriété" afgegeven door den vrederechter van de laatst bekende woonplaats van den ascendent. Deze akte zal moeten inhouden de verklaring van vier getuigen, daartoe door den vrederechter opgeroepen Indien men dit niet zoo volgens art 155 C. C. kan doen, haalt LAURENT aan, dat volgens een »avis du conseil d'Etat du thermidor An XIII" men kon volstaan met eene beëedigde verklaring van de toekomstige echt-

genooten, dat de laatste woonplaats van den ascendent hun onbekend was.[1])

Volgens sommigen schuilen er in art. 155 C. C. eenige moeielijkheden. Het geval kan zich namelijk voordoen, dat de vader afwezig is — wij moeten veronderstellen, dat de moeder gestorven is — en er nog grootouders zijn, dan zou, volgens het oordeel dier schrijvers, het mogelijk zijn, dat het meerderjarig kind het huwelijk aanging, zonder ook maar aan die grootouders eene akte van eerbied beteekend te hebben. Inderdaad, de woorden van art. 155 »En cas d'absence de l'ascendant auquel eût dû être fait l'acte respectueux, il sera passé outre à la célébration du mariage, en représentant le jugement etc." zouden voor die meening spreken, ware het niet, dat men het artikel niet op zichzelf moest beschouwen, maar in verband met de voorafgaande wetsbepalingen, bijzonderlijk met art. 151. Zeker, art. 155 C. C. spreekt van ascendenten wier toestemming noodig is, indien zij tegenwoordig zijn, doch aan wien moet men de toestemming vragen? Volgens art. 151, in de allereerste plaats aan den vader en de moeder; zijn ze dood of »in de onmogelijkheid hunnen wil te ver-

[1]) LAURENT II, 324.

klaren" »aux aïeuls et aïeules;" passen wij nu dit op ons geval toe, dan is hier van vader en moeder geen sprake meer; de vader is afwezig, de moeder is gestorven, het is dus aan den naasten bloedverwant in de opgaande linie, dat de »acte respectueux" beteekend moet worden; de ascendent is dus niet afwezig; want de ascendent, wiens toestemming noodig is, is de grootvader. [1])

Wanneer wij de regeling is ons recht nu met de regeling dezer materie in het Fransche recht vergelijken, dan treft, behalve de bovengenoemde geschilpunten, ons nog het voorschrift »de demander le conseil par un acte respectueux."

Onze wetgever is hierop teruggekomen; wij kennen niet meer de akten van eerbied, wier naam zoo in flagranten strijd is met het doel, daarmede te bereiken. En gelukkigerwijze is onze wetgever van deze akten vrijgebleven, want de ondervinding had geleerd »dat deze actes," die toch eigenlijk alles behalve »respectueux" waren, zelden de gewenschte uitkomsten opleverden, doch, waar zij niet in een bloote formaliteit ontaardden, meestal dienden om verbittering en familie-

[1]) Voy. Laurent II, 325.

twisten te veroorzaken." [1]) Onze regeling is ongetwijfeld beter en doeltreffender, waar deze »actes respectueux" vervangen worden door de tusschenkomst des kantonrechters.

Deze tusschenkomst en wel die van den kantonrechter, binnen wiens gebied de vader of de moeder metterwoon gevestigd is, kunnen, zooals boven gezegd is, de kinderen inroepen, indien de ouders hunne toestemming weigeren en het gevolg daarvan zal zijn, dat binnen drie weken, gerekend van den dag, nadat het verzoek aan den kantonrechter is gedaan, den kantonrechter voor zich doet verschijnen den vader of de moeder en het kind, ten einde de vertoogen aan te hooren, die de kantonrechter, in het belang van beide partijen te doen noodig acht. Hij zal ook proces-verbaal van de verschijning op moeten maken, daar het toch noodig is, dat dit geconstateerd worde; niet noodzakelijk is het, ja, het kan soms wenschelijk zijn, dat de redenen over en weer door de partijen aangevoerd niet in het procesverbaal opgenomen worden. Nu kunnen zich drie gevallen voordoen: 1° de partijen, die door den kantonrechter opgeroepen zijn, verschijnen; wanneer de vader

---

[1]) de Pinto II, § 63.

of bij gebreke van dien, de moeder bij de weigering volhardt, dan wordt daardoor het huwelijk niet belet, doch winnen de ouders slechts een uitstel van drie maanden, te rekenen van den dag der verschijning; gedurende dien tijd mag de ambtenaar van den burgerlijken stand niet overgaan tot de voltrekking des huwelijks.

2°. De vader of de moeder verschijnen niet; hiervan wordt aanteekening gehouden en tot het huwelijk kan overgegaan worden, op vertoon van de acte, waaruit van de niet-verschijning blijkt. In zoodanig geval toch geven de ouders te kennen, dat, zonder te willen toestemmen, zij hunne weigering opgeven; vandaar, dat het tijdstip der voltrekking des huwelijks niet behoeft verschoven te worden Ook wilde men niet, dat de ouders door weg te blijven de voltrekking des huwelijks zouden kunnen vertragen. [1])

3°. Het kind zelf verschijnt niet; daardoor komt het af te zien van het verzoek, doch niets verhindert hem een nieuw verzoekschrift in te dienen, wil hij hebben, dat het huwelijk voltrokken wordt.

Zijn de drie maanden bedoeld sub. 1°. voorbij, dan

---

[1]) Diephuis IV, bl. 55, noot 1.

kan de meerderjarige het huwelijk doen voltrekken, na overlegging van het proces-verbaal. waaruit blijkt, dat aan den eisch der wet voldaan is [1]).

Wij zien, dit zijn de middelen, de maatregelen, die de wetgever genomen heeft om meerderjarige kinderen van een onberaden stap af te houden. Toestemming wordt zelfs niet van ouders en grootouders vereischt; en niettegenstaande deze het huwelijk niet kunnen verhinderen, zijn ze zelfs verplicht hunnen nieuwen aanverwant en zijne mogelijke afstammelingen te onderhouden. De wetgever erkent ook hier de volkomen vrijheid van handelen voor de meerderjarigen; uit voorzichtigheid hebben de ouders nog eene raadgevende stem, waarnaar het kind toch moet luisteren, wil hij ook al dien raad niet opvolgen. En juist hierin is, volgens mijne meening, het zwakke punt gelegen; waarom toch nog de kinderen gedwongen aan deze formaliteiten zich te onderwerpen, waarvoor de ouders nog op te roepen tot de uitoefening van een recht, dat eigenlijk niets meer blijkt te zijn dan een schijnrecht? Deze plicht van den meerderjarige kan niet anders dan een zedelijke plicht zijn; voelt hij zulks, welnu, ook

[1]) Zie voor dit alles de artt. 100, 101, 102 en 103 B W., verder de artt. 43, 44 en volgende van het B. W. v. Ned. Indië.

zonder de bepalingen der wet, zal aan de ouders in deze zaken eene raadgevende stem toegekend worden; maar zag de wetgever niet zoo iets hierin, dan had hij het recht der ouders moeten waarborgen, doch niet het afhankelijk stellen van de al dan niet goedgezindheid van het kind om den raad zijner ouders op te volgen. Gelukkigerwijze dan ook, laat men in het nieuwe Ontwerp de bepaling, als zonder nut, vervallen.

Ten opzichte van meerderjarige, natuurlijke kinderen, valt weinig op te merken. Wij moeten hier onderscheid maken tusschen de erkende, natuurlijke kinderen en hen, die alle erkenning missen.

De bepalingen voor meerderjarige, wettige kinderen zijn op hen toepasselijk; zij hebben evenals echte kinderen toestemming van den vader te vragen, van den vader, die hen erkende of anders van de moeder, en bij weigering, kunnen zij de tusschenkomst des kantonrechters op dezelfde wijze en met dezelfde gevolgen als wettige kinderen inroepen. Natuurlijke, niet-erkende kinderen, behoeven de toestemming van niemand te vragen, zoodra zij meerderjarig zijn; er bestaat toch geene civielrechtelijke betrekking tusschen hen en eenig ander persoon [1]).

---

[1]) art. 104 B. W. en het correspondeerend artikel van het Indische Wetboek.

Ook in den Code zijn de bepalingen voor meerderjarige wettige kinderen, met name de artikelen 151, 152, 153, 154, 155, betreffende de akte van eerbied aan den vader of moeder te beteekenen, toepasselijk op de natuurlijke kinderen, wettig erkend [1]).

In het algemeen hebben wij gezien, dat meerderjarigen, ten opzichte der te vragen toestemming vrij wel op éene lijn staan en wij zouden ook van het onderwerp kunnen afstappen, ware het niet, dat nog eene uitzondering te vermelden ware.

Meerderjarigen kunnen toch in hunne bevoegdheid zoo beperkt worden, dat zij noodzakelijk dienen gelijkgesteld te worden met minderjarigen. Dit is dan ook het geval met personen, die om in art. 408 B. W. vermelde redenen onder curateele gesteld zijn, waarvan art. 506 B. W. nadrukkelijk zegt, dat zij met een minderjarige gelijkstaan. Van die onder curateele gestelden zijn zij, die wegens verkwisting in zoodanigen toestand gekomen zijn, de voornaamsten. Lid 2 van art. 506 gewaagt er dan ook nadrukkelijk van en verklaart op zoodanige personen, die een huwelijk wenschen aan te gaan, toepasselijk de bepalingen van artt. 95 en 206 B. W. [2]). De

---

[1]) art. 158. C. C.
[2]) Oorspronkelijk stond er art. 93, bedoeld is echter art. 95 B. W.

bespreking van dit laatste artikel kunnen wij, als niet behoorende tot dit onderwerp, achterwege laten. Oogenschijnlijk eenvoudig is de verwijzing naar art. 95, doch in waarheid schuilen er moeielijkheden in. Het is toch de vraag, of die met minderjarigen gelijkstaande personen alleen de toestemming behoeven van hunnen curator en toezienden curator, dan wel vóór alles zij den consensus noodig hebben van ouders en grootouders en eerst bij gebreke van deze, van den curator en toezienden curator. Verschillend is deze vraag beantwoord, in laatstgemelden zin luidt het antwoord van Prof. R. VAN BONEVAL FAURE, die de verwijzing naar art. 95 opvattend, alsof de toestemming van ouders en grootouders noodzakelijk is, eerst bij gebreke daarvan, die van den curator en toezienden curator noodig acht.

OPZOOMER, DIEPHUIS, LAND komen tot eene andere gevolgtrekking[1]); en inderdaad, gaan wij den zin van art. 95 na, dan zullen wij moeten erkennen, dat zijn zwaartepunt gelegen is in de toestemming van voogd en toezienden voogd; wordt er ook al van ouders en grootouders gesproken, dit kan alleen geschied zijn om de casus positie duidelijker te doen zijn; het vereischte

---

[1]) vgl. OPZOOMER II, pag. 496; DIEPHUIS IV, pag. 53; LAND I, § 70.

hunner toestemming wordt elders behandeld en wel in de artikelen 92, 93 en 94. Had dus de wetgever hunne toestemming voor wegens verkwisting onder curateele gestelden zoo noodig geacht, hij had dan niet bepaald naar art. 95 moeten verwijzen, want wilde de gelijkstelling met den minderjarige geheel worden toegepast, dan zou men den verkwister, zoowel aan de bepalingen van 92, 93 en 94 als aan die van art. 95 B. W. moeten onderworpen hebben.

De wet spreekt hier alleen van verkwisters; wij zullen hetzelfde ook wel mogen aannemen voor personen, die op eigen verzoek wegens zwakheid van geestvermogens onder curateele zijn gesteld. Nergens is curateele toch opgenoemd als huwelijksbeletsel evenmin als minderjarigheid; of echter de grond, waarop de curateele is uitgesproken, eene belemmering kan zijn, is eene andere vraag. Krankzinnigheid, razernij, onnoozelheid zijn psychische aandoeningen, die een huwelijk reeds daarom onmogelijk maken, dat de personen, die daaraan lijden nooit eenen wil, eenen vrijen, gemotiveerden wil kunnen hebben om zoodanig huwelijk te sluiten. Zoodanige huwelijken van personen, die niet in staat zijn eenen wil te hebben, heeft de wetgever willen voorkomen; anders is dit gesteld met personen, die wegens zwakheid

van vermogens onder curateele zijn gesteld. »Zwakheid van vermogen" zegt OPZOOMER [1]), »kan niet vallen onder het begrip van krankzinnigheid, noch onder dat van gebrek aan verstandelijke vermogens cf. a 116 n° 3 en 143 B. W. Gebrek hebben aan iets is heel wat anders dan gebrekkig zijn in iets." Die personen kunnen wel eenen wil hebben en dus geldig een huwelijk aangaan, mits zij hunne gelijkstelling met minderjarigen in aanmerking nemen.

Zoo heb ik dan in het kort in de voorafgaande bladzijden een overzicht trachten te geven van het vereischte der toestemming van anderen tot het huwelijk. In geen andere dan de opgenoemde gevallen is, naar het burgerlijk recht, de toestemming van derden of het verzoeken daarvan noodzakelijk; doch buiten privaatrechtelijk gebied kan de toestemming van anderen in meerdere of mindere mate noodig zijn. Voordat ik echter overga in het kort die gevallen te bespreken, wenschte ik eerst na te gaan de vraag: op welk tijdstip is de toestemming van anderen vereischte? om daarna over te gaan tot de bespreking der gevolgen, indien het huwelijk zonder vereischte toestemming is tot stand gekomen.

---

[1]) OPZOOMER II, bl. 496, noot 3.

Vooreerst dan, op welk tijdstip is de toestemming noodig?

Natuurlijk dat men, onder het vereischte van toestemming tot het huwelijk, verstaat het huwelijk met eenen bepaalden persoon, zoodat eene algemeene toestemming, eene toestemming in blanco niet voldoende is. Ook DURANTON vraagt »lorsque le père ou la mère donne son consentement par acte, est-il absolument nécessaire que cet acte indique spécialement la personne que l'enfant doit épouser?" en beantwoordt die vraag toestemmend [1]). En inderdaad, ware het niet zoo, eene toestemming in blanco voldoende zijn, dan zou deze eerder de strekking hebben van eenen afstand van het recht om toestemming te geven of te weigeren.

Indien de toestemming bij de voltrekking des huwelijks gegeven wordt, dan betreft zij vanzelf dat huwelijk; doch indien zij bij authentieke akte gegeven wordt, zal men niet mogen verzuimen aan te duiden tot welk huwelijk de toestemming is verleend en te dien einde den bepaalden echtgenoot moeten aanwijzen [2]).

---

[1]) DURANTON II, 91.
ZACHARIAE (Aubry et Rau) II, § 466, pag. 124.
[2]) LAND I, bl. 71;
DIEPHUIS IV, bl. 41.

Bij het geven der toestemming komt het oogenblik der huwelijksvoltrekking in aanmerking; dan zal voor den ambtenaar van den burgerlijken stand moeten blijken van de speciale toestemming tot het huwelijk »en nu moge men niet zonder grond — zoo gaat DIEPHUIS voort — aannemen, dat degene, die in het algemeen zijne toestemming heeft gegeven tot het aangaan van een huwelijk, later niet gerechtigd zal zijn, om overeenkomstig art. 146 de nietigverklaring te vorderen van het huwelijk, dat daarop is voltrokken; maar de voltrekking zelve zal door den ambtenaar moeten worden geweigerd, op grond dat de door de wet geëischte toestemming ontbreekt" [1]). Hoewel met dit laatste gedeelte Prof. LAND mee kan gaan, betwijfelt hij echter, of ooit van het recht in art. 146 gegeven afstand kan gedaan worden [2]). Z. i. is van het bedoelde recht geen afstand mogelijk.

Zooals wij zagen, moest er toestemming op het oogenblik van de voltrekking des huwelijks zijn. Is dit niet zoo, dan bestaat er een beletsel en op den ambtenaar van den burgerlijken stand rust dan de verplichting om

---

[1]) DIEPHUIS IV, bl 42.
[2]) LAND I, bl. 71.

een zoodanig huwelijk, waartegen hem een wettig beletsel bekend is, niet te voltrekken.

Maar bovendien heeft de wetgever in zekere gevallen aan bepaalde personen de bevoegdheid verleend, om een huwelijk te stuiten, d. w. z. de voltrekking daarvan te beletten, indien hun beletselen daartegen bekend zijn. Deze bevoegdheid verleende de wetgever aan die personen, omdat het zeer goed kon voorkomen, dat de ambtenaar zelf onbekend was met den bestaanden hinderpaal; dat hij misleid was geworden, de redenen niet kende en te goeder trouw tot de voltrekking zou overgaan.

Zoo kunnen ook de vader en bij gebreke van hem, de moeder het huwelijk stuiten. 1°. Wanneer het minderjarige kind hunne toestemming niet bekwam volgens art 92 B. W. 2°. Wanneer het meerderjarige kind niet hunne toestemming verkreeg volgens art. 98 B. W. [1]).

In het eerste geval kunnen ook grootouders [2]), bij gebreke van ouders, het huwelijk om dezefde reden stuiten; echter valt nog ten hunnen aanzien op te merken, dat, aangezien de vereischte toestemming telkens slechts van éénen grootvader of ééne grootmoeder gevorderd wordt,

---

[1]) art. 116 B W.
[2]) art. 117 B. W.

volgens de in artt. 93 en 94 bepaalde orde, ook slechts die éene bevoegd is.

Bij gebreke van grootouders, kunnen broers, zusters, ooms en moeien, alsmede voogd en toeziende voogd, of de curator en toeziende curator [1]), een voorgenomen huwelijk stuiten, wanneer de voorschriften van de artike- 95 en 98 B.W. omtrent het bekomen van verlof daartoe, niet zijn in acht genomen [2]).

Eenigszins vreemd is hier de bepaling, dat vreemden kunnen opkomen — regel is toch, dat alleen zij, die tot stuiting gerechtigd, wier toestemming men juist verzuimde te vragen — vreemden, die niet kunnen weten, of de toestemming niet zal gegeven worden [3]).

En toch kan het, niettegenstaande de voorzorgsmaatregelen, die de wetgever genomen heeft, gebeuren, dat, trots het bestaan van het beletsel, de ambtenaar van den burgerlijken stand het huwelijk voltrokken heeft. Hoewel, volgens streng recht, nietigheid het eenig gevolg van zoodanig gesloten huwelijk zou zijn, heeft onze wetgever, in afwijking van de gewone regelen, hier geene

---

[1]) Of hier te denken valt aan de voogden en den curator dier familieleden, is reeds voldoende bestreden door Diephuis IV, bl. 66, noot 2.

[2]) verg. art. 118 B. W.

[3]) Land I, bld. 78.

volstrekte nietigheid uitgesproken; het kan op den daartoe ingestelden eisch wel nietig verklaard worden.

Indien nu het huwelijk door den minderjarige aangegaan is zonder de toestemming, bij art. 92—98 B. W. vereischt, verkregen te hebben, kan het huwelijk vernietigd worden op verzoek van hem, wiens toestemming noodig was. Ook den voogd en den toezienden voogd komt deze actie tot nietigverklaring toe, indien zij noch hunne toestemming verleenden noch door den rechter gehoord werden, als deze verlof tot het huwelijk gaf.

De vordering tot nietigverklaring wordt dan beschouwd als een recht bepaald van hem, wiens gezag bij het stuiten van het huwelijk was miskend; doch de rechtsvordering vervalt voor de ouders en grootouders — hoewel de voogd en de toeziende voogd in het artikel 146 B.W. niet genoemd worden, zullen wij dit toch ook voor hen mogen aannemen — door uitdrukkelijke en stilzwijgende goedkeuring, of door stilzitten gedurende zes maanden, nadat zij kennis droegen van het huwelijk; van huwelijken in den vreemde gesloten wordt die kennis niet verondersteld, tenzij ze hier te lande zijn ingeschreven.

De rechtsgevolgen van zoodanig nietig verklaard huwelijk zijn niet zoo streng als men wel oppervlakkig denken zou. Het hangt eenvoudig van de goede trouw der echt-

genooten af; sloten zij te goeder trouw het zoo nietig verklaarde huwelijk, dan heeft het toch al de rechtsgevolgen zoowel ten opzichte der echtgenooten als der kinderen. Handelde slechts één der echtgenooten bona fide, dan zijn voor hem slechts en voor de kinderen al de voordeelen.

Zoo zien wij, dat, ook indien nietigverklaring op deze gronden wordt uitgesproken, men niet streng daaraan de nietigheid des huwelijks als gevolg toekent, dat dus het huwelijk als niet gesloten beschouwd moet worden, maar dat integendeel zelfs zulk een nietigverklaard huwelijk rechtsgevolgen heeft, op voorwaarde echter dat er goede trouw bestaat.

Ook op publiekrechtelijk gebied kan eene toestemming van anderen in meerdere of mindere mate noodzakelijk zijn; doch aangezien ik mij niet voorstel op publiekrechtelijk terrein het vereischte van toestemming van anderen tot het huwelijk na te gaan, kan ik volstaan, met even aan te stippen, dat onze hoogste Staatswet van de erfopvolging uitsluit alle kinderen, geboren uit een huwelijk van een Koning of eene Koningin, niet gesloten in gemeen overleg met de Staten-Generaal en zulks niet alleen voor zich zelf, maar ook voor hunne nakomelingen. Ook een Prins of Prinses van het regeerend

Stamhuis kan zonder de bij de wet verleende toestemming geen huwelijk sluiten. Gebeurt het toch, dan doet eene Koningin afstand van de kroon; eene Prinses verliest hare rechten op den troon [1]).

Verder kunnen officieren volgens art. 128 der wet v. Augustus 1861, n°. 72, die bij de militie te land ingelijfd zijn, geen huwelijk aangaan, zonder schriftelijke toestemming van den Minister van Oorlog; en volgens art. 157 geldt dezelfde bepaling ook voor de zeemiliciens die den consensus van den Minister van Marine behoeven. Dezelfde wet behelst eene strafbepaling tegen den ambtenaar van den burgerlijken stand, die, zonder dat hem van die schriftelijke toestemming blijkt, tot de huwelijksvoltrekkingen dier personen overgaat. Het huwelijk, eenmaal evenwel voltrokken, is volkomen geldig en kan niet nietig verklaard worden. Dit geldt ook voor de officieren [2]), wanneer zij zonder toestemming des Konings een huwelijk hebben aangegaan. Het huwelijk is geldig, doch zij kunnen uit den dienst ontslagen worden.

---

[1]) Gw. art 18.
[2]) art. 22 7°, Wet v. 28 Aug. 1851 n°. 126.

STELLINGEN.

STELLINGEN.

I.

Onder de in geval van artikel 95 § 2 op te roepen bloedverwanten, zijn zoowel vrouwelijke als mannelijke begrepen.

II.

Wanneer iemand met een anders materiaal op eigen grond gebouwd heeft, gaat jure Romano het eigendomsrecht op die materialen niet verloren, doch verkeert in zwevenden toestand en krijgt zijne vroegere kracht na opheffing der verbinding terug.

III.

De bevoegdheid om handelingen te verrichten of verbindtenissen aan te gaan wegens alles, wat de gewone en dagelijksche uitgaven der huishouding betreft, behoudt de vrouw, ook zonder de uitdrukkelijke toestemming van den curator van haren man.

IV.

De machtiging, die de kantonrechter in het geval van art. 180 B.W. der vrouw moet geven, kan nimmer eene algemeene zijn.

V.

De bepaling van art. 13 § 1 van het nieuwe Ontwerp eener wet op het Faillissement en de Surséance van betaling, waarbij bepaald wordt, dat het vonnis van faillietverklaring moet inhouden de benoeming van eenen Rechter-commissaris en van één of meer curators, zonder de beperking van art. 787 § 2 W. v. K. op te nemen, verdient goedkeuring.

VI.

Het is in strijd met de bepalingen der wet, dat een makelaar, zonder daartoe uitdrukkelijk den last te hebben bekomen, voor zijn principaal de koopsom aan den verkooper betaalt.

VII.

Art 314 § 2 van het Wetb. v. Burg. Rechtsvordering geldt alleen voor verbintenissen uit overeenkomst voortgesproten.

VIII.

Het is strijdig met de bepaling van art. 214 § 4 Wetb. v. Strafvordering, dat een kantonrechter twee medebeklaagden, veroordeeld wegens dezelfde overtreding, hoofdzakelijk in de kosten verwijst.

IX.

Onder het woord »lijk" in art. 151 Wetb. v. Strafrecht, dient ook een dood geboren kind verstaan te worden.

X.

Onder de bepaling van art. 310 Wetb. v. Strafrecht valt ook het geval, dat iemand eenig goed, dat geheel of ten deele aan een ander toebehoort, wegneemt, met het oogmerk het een ander te schenken.

XI.

Een gemeenteraadslid, tevens advocaat, mag zich niet belasten met de verdediging van iemand, die voor den Strafrechter wordt vervolgd wegens overtreding eener verordening op de plaatselijke belastingen.

XII.

Volgens de Grondwet is ontbinding der Provinciale Staten niet geoorloofd.

XIII.

Het bestaan van banken van leening en pandhuizen is af te keuren.

XIV.

Tot de in Ned.-Indië met Inlanders gelijkgestelde personen, behooren ook Chineezen, Arabieren en Mooren, die het Christendom belijden.

ERRATUM.

In stelling N°. VIII staat „hoofdzakelijk in de k
verwijst," lees: „hoofdelijk etc."